

Székely múlt

Portrik Sándor linómetszetein

Az érzékletes szemléltetést, a megőrzött néprajzi kincsek vizuális bemutatását mindig lényeges, fontos feladatnak tekintette a múltat feltáró etnográfia, a népismeret tudománya. A részletes, szakszerű leírást kezdetben a valóság, a tökéletes hitelességű rajz, majd a múlt század végétől kezdve a fénykép egészítette ki, tette teljesebbé. Legkiválóbb néprajztudósaink egyben jeles rajzoló, később a fényképkészítés mesterei is voltak. Gondoljunk csak Orbán Balázsra. Székelyföld szépségeit, népi értékeit feltáró fényképfelvételei nemcsak tudományos illusztrációk, de alkotójuk fáradhatatlan munkabírása és fotografusi felkészültsége folytán – egyedülálló értéket képviselnek. Éltrekelteői a múlt századi székelyföldi életnek. A kiváló székely polihisztorban harmonikusan egyesült a szenvedélyes tudományos kutató és a látványt művészi szemmel megőrkítő fényképész. De nem kell messzire mennünk, ha újabb példát szeretnénk felmutatni. Dr. Kós Károly művészi kivitelű rajzai ugyancsak tanúsíthatják igazunkat. Tudományos igényű dolgozatai lényegesen szegényebbek, kevésbé közérthetőek lennének a nagyközönség számára – művészi értéket jelentő rajzai nélkül. A Gyergyószentmiklóson élő *Portik Sándor* nem néprajztudós. Csupán érzékeny idegrendszerű, lényeglátó művészember. És kiváló népismerő, nemzeti azonosságtudatához hűségesen ragaszkodó magyar. Művészi látásmódja nem csupán arra alkalmas, hogy újratermesse a látható világot, de a valóság, a történelmi múltat hűséggel őrző látvány reális megőrkítését is vállalja, művészi feladatnak tekinti. Nem fotográfiát, egyszerű illusztrációt végez, vésője alól többnyire nem a részletek valósága tárul fel, hanem a múlt megtartó, továbbélhető igazsága: az elmúlásra ítélt múlt hiteles *szelleme*. Nem néprajzi tárgyakról készít pontos képet; Portik Sándor művészete a székely népi világ eltűnőben lévő, de megbecsülésre méltó hagyományának igazi szellemét ragadja meg.

Ezáltal kerül közel az etnográfiahoz. Mert céljában ugyanazt akarja, mint a néprajztudomány: továbbörökíteni az ősi értékrendet, egy többévszázados hagyománykincsre felépült világot. A tudomány leírja, értékeli, elemzi a begyűjtött tárgyi anyagot, így közelíti a valósághoz, így vetíti ki a megőrzésre méltó igazságot. Portik Sándor hangulatot kelt, a múlt szellemét idézi, a szívünkig hozza a letűnt világot. A többit, az értelmezést ránk bízta. Szemünkre, szívünkre, értelmünkre.

Hajdú Demeter Dénes

Székely múlt

Portrik Sándor linómetszetei

Székely múlt

*Portrik Sándor
linómetszetei*

